

Η συμβολή του Π. Πατρών Γερμανού στον απελευθερωτικό αγώνα

Ορθοδοξία / Μορφές

Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Μεταλληνός, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών (+2019)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2h52rB1>]

Ο Γερμανός βρισκόταν στα Νεζερά, όταν άρχισαν οι πρώτες συγκρούσεις. Η καχυποψία των Τούρκων που διέκριναν τις ύποπτες κινήσεις των ραγιάδων και ήταν φυσικό να ανησυχούν, τους κάνει να ζητούν εξηγήσεις από τους προκρίτους. Το σχέδιό τους ήταν να κλείσουν αρχιερείς και προύχοντες στη φυλακή, κάτι που φανερώνει ότι οι ίδιοι οι Τούρκοι είχαν συνείδηση του εθνικού ρόλου της ελληνικής ηγεσίας και της στάσης της απέναντί τους. Στόχος ήταν ο αποκεφαλισμός της εναντίον τους εξέγερσης. Η ευφυΐα του Γερμανού κατορθώνει, με τέχνασμα δικής του επινοήσης, να μη πέσουν στην παγίδα των Τούρκων. Όπως ο ίδιος γράφει στα Απομνημονεύματά του, έγινε σύσκεψη των προκρίτων στα Καλάβρυτα και αποφάσισαν να μην ανταποκριθούν στην πρόσκληση των Τούρκων. Έγραψαν μάλιστα ένα πλαστό γράμμα, με το οποίο δήθεν κάποιος τούρκος φίλος τους τους

πληροφορούσε ότι επρόκειτο να θανατωθούν. Έξυπνα φρόντισαν να πληροφορηθούν οι Τούρκοι το περιεχόμενο του γράμματος, που έδειχνε την αιτία της άρνησής τους να πάνε στην Τρίπολη.

Από τις πρώτες ενέργειες του Γερμανού υπήρξε η συγκρότηση σώματος από 500 άνδρες, οι οποίοι έλαβαν μέρος στην πολιορκία των Τούρκων στο κάστρο των Πατρών. Ο Γερμανός έδωσε το «παρών» σε όλες τις φάσεις της πολιορκίας, εξοπλίζοντας συνεχώς σώματα. Συνεργαζόταν με τους τοπικούς αρχηγούς Ανδρέα Ζαΐμη και Ανδρέα Λόντο και τους Κουμανιώτες. Αντιμετωπίζοντας δε την αντίδραση του φιλότουρκου προξένου των Πατρών Γκρήν, έγραψε έντονη διαμαρτυρία (σώθηκε το ιδιόγραφο του), καταγγέλλοντας την πράξη του Γκρήν στη διεθνή κοινή γνώμη.

Σημαντικός ήταν ο ρόλος του, όταν άρχισαν οι διενέξεις και αντιθέσεις μεταξύ πολιτικών και στρατιωτικών κατά τη διάρκεια του αγώνα. Ο Γερμανός προσπάθησε, ως γνήσιος κληρικός, να μείνει έξω από τις διχοστασίες και να παίξει συμβιβαστικό και συμφιλιωτικό ρόλο. Σε πολλές όμως περιπτώσεις ήταν τόσο ισχυρά τα μίση, ώστε τούτο γινόταν όχι μόνο δύσκολο, αλλά σχεδόν αδύνατο. Εκείνος όμως επέμενε στην ενωτική προσπάθειά του. Ένας τέτοιος ρόλος δεν ήταν βέβαια άγνωστος στο Γερμανό. Γιατί πολύ ενωρίτερα, ήδη από την αρχή της επισκοπίας του, είχε αναλάβει ανάλογη προσπάθεια, μεσολαβώντας ανάμεσα στις παρατάξεις των προυχόντων όσο και μεταξύ προυχόντων και Τούρκων. Αν η στάση

του τότε ερμηνεύεται από μερικούς ως «φιλοκοτζαμπασηδική», ο ενωτικός ρόλος του στη διάρκεια της επανάστασης είναι ολοφάνερα εθνικός και πατριωτικός, γιατί μοχθούσε για την επιτυχία του κοινού αγώνα.

Από τις ουσιαστικότερες συμβολές του στην επανάσταση είναι η κήρυξη απ' αυτόν γενικής στρατολογίας, η συνετή διεύθυνση του επαναστατικού γραφείου, με τη χρήση της περίφημης Σφραγίδας της Ελευθερίας, η διάκριση των εξουσιών Βουλευτικού και Εκτελεστικού με τον Οργανισμό της 1ης Ιανουαρίου 1822 και άλλα ανάλογα μέτρα. Τη γενική εκτίμηση, που συγκέντρωνε ο Γερμανός δείχνει η αναγνώρισή του ως του μόνου καταλλήλου να εκπροσωπήσει το Έθνος στη διαφώτιση της παπικής Αυλής και του Πάπα για το διεξαγόμενο αγώνα. Στα τέλη Οκτωβρίου 1822 στάλθηκε στην Ιταλία μαζί με το Γεωργάκη Μαυρομιχάλη, για να επιδώσουν στα μέλη του Συνεδρίου της Βερόνας εκκλήσεις για την αναγνώριση του Εθνικού Αγώνα. Το πατριωτικό φρόνημα και γενικά τις προθέσεις του δείχνει η μερικά δημοσιευμένα αλληλογραφία του αυτής της εποχής. Δεν έγινε δεκτός από τον Πάπα. Αυτό όμως δεν τον εμπόδισε στην ανάπτυξη μεγάλης δραστηριότητας. Φρόντισε να έλθει σ' επαφή με περιφανείς Έλληνες της διασποράς (π.χ. Ι. Καποδίστρια, Δ. Ρώμα, Ουγγροβλαχίας Ιγνάτιο κ.ά.) και κατέβαλε προσπάθειες για τη σύναψη δανείου. Στην αλληλογραφία του με την Ελλάδα αγωνίζεται να διατηρήσει άσβεστη την επαναστατική φλόγα και την ομόνοια και συνεργασία των ηγετών του Αγώνα.

Δυο χρόνια έμεινε στη Δύση, προβάλλοντας τα δίκαια του επαναστατημένου έθνους, αλλά και δεχόμενος συνεχώς πίκρες και απογοητεύσεις, όπως από τον περίεργο Ιγνάτιο, όπως είδαμε. Ιδιαίτερα τον έθλιβαν οι συνεχιζόμενες αντιθέσεις των αρχηγών στην Ελλάδα και προσπαθούσε να διατηρήσει την αναγκαία ισορροπία στη στάση του απέναντι στους αντιμαχομένους. Στις 22 Φεβρουάριου 1824 έγραφε σχετικά στον Δ. Ρώμα: «Η ψυχή μου είναι κατώδυνος, βλέπων εντεύθεν τους πατριώτας να ωθώσι την πατρίδα εις το βάραθρον, αλλά τι ποιητέον; Δεν δύναμαι μήτε εντεύθεν να διορθώσω τι μήτε εκεί να υπάγω, όθεν διάγω ημέρας λυπηράς και δεν ελπίζω πάρεξ εις την θείαν Πρόνοιαν να μεταβάλη τας σκολιάς εις οδούς λείας...».

Στην Ελλάδα επέστρεψε τον Ιούλιο του 1824. Ήταν ακριβώς η περίοδος του σκληρού εμφυλίου πολέμου. Φρόντισε να αποσυρθεί στη μονή της Χρυσοποδαρίτισσας, αλλά η λαίλαπα των συγκρούσεων δεν τον άφησε ανέγγιχτο. Με διαταγή του στρατηγού Ι. Γκούρα τον συνέλαβαν οι στρατιώτες και τον μεταχειρίστηκαν σαν κατάδικο. Διαπομπεύθηκε και εξαντλήθηκε, μεταφερόμενος πεζός στα τέλη του 1825, στην καρδιά του χειμώνα, στη Γαστούνη. Ταυτόχρονα κατέκλεψαν τα υπάρχοντά του. Τελικά τον άφησαν ελεύθερο να πάει στο Ναύπλιο,

αλλ' ήταν πολύ εξαντλημένος από τις κακουχίες και βαρεια άρρωστος. Την κλονισμένη υγεία του επιδείνωσε η πίκρα και απογοήτευσή του για την απροσδόκητη τροπή του Αγώνα.

Παρ' όλα αυτά πρόσφερε και τις τελευταίες του δυνάμεις στο Έθνος. Το 1826 εκλέχθηκε μέλος της Γ' Εθνοσυνέλευσης και μέλος της Έπιτροπής «επί των Εξωτερικών». Αυτό του αναπτέρωσε τις ελπίδες και ανανέωσε το κύρος του. Τις απόψεις του για τα εκκλησιαστικά φρόντισε να τις καταχωρίσει σε υπόμνημά του, που εκδόθηκε κατόπιν από τα κατάλοιπά του. Λίγο αργότερα όμως προσβλήθηκε από εξανθηματικό τύφο και απεβίωσε στο Ναύπλιο, ίσως από την υπερβολική δόση φαρμάκου. Κηδεύθηκε με τιμές και γενική αναγνώριση, τα δε οστά του μεταφέρθηκαν αργότερα στη Δημητσάνα. Ανδριάντες του από χαλκό στήθηκαν στη γενέτειρά του και στην Πάτρα, δείγμα της εθνικής ευγνωμοσύνης.

Ο Π. Πατρών Γερμανός αναδείχθηκε και υπομνηματογράφος του αγώνα. Τα απομνημονεύματά του αναφέρονται στα πρώτα έτη του πολέμου. Αρχίζουν με εισαγωγικό μέρος για την τουρκοκρατία και τα προηγούμενα της επανάστασης και εκθέτουν τα γεγονότα του αγώνα μέχρι τον Απρίλιο του 1823. Παρ' όλο που δεν πρόκειται για συστηματικό ιστορικό έργο, είναι χρησιμότερη πηγή τού αγώνα, αλλά και σπουδαία ψυχογραφική πηγή για τον ίδιο το συγγραφέα. Εκθέτουν - και φωτίζουν - τη δική του συμμετοχή στην επανάσταση και αποσαφηνίζουν την πολιτική του.

Βιβλιογραφία.: Δ. Αινιάτος, *Γερμανός ο Παλαιών Πατρών, Αθήναι 1854*. Α. Ν. Γούδα, *Βίοι παράλληλοι... τ.Α΄, Αθήναι 1869*. Δ. Καμπύρογλου, «Π.Π. Γερμανός», «*Αθήνα*» 27(1915) 209-72 και 28(1916) 205-51. Ιωάννας Γιανναροπούλου - Τάσου Αθ. Γριτσοπούλου, *Εισαγωγή στα Απομνημ. του Γερμανού, Αθήναι 1975 (με πλούσια βιβλιογρ.)*. Τ. Αθ. Γριτσοπούλου, *Μονή Φιλοσόφου, Αθήναι 1960, σ. 458-69 και άρθρο του ίδιου στη ΘΗΕ, τ. 4(1964), στ. 391-96*. Απ, Ε. Βακαλοπούλου, *Ιστορία του Ν. Ελληνισμού, τόμ. Ε΄, Θεσσαλονίκη 1980, σποραδ.*

Πηγή: Τεύχος Α΄, σελ. 41-47, Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Λ. Μεταλληνού «*Μικρά Ιστορικά*», Πρώτη έκδοση, Λευκωσία 1988 Γ.Δ. Μεταλληνός, Πίνδου 11, 15451 Αθήνα και Πολιτιστικός Όμιλος «Οι ρίζες», Τ.Κ. 3215 — Λεμεσός

<http://bit.ly/2iwfDh7>